

КУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Марковська А. В. – кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри іноземних мов МНАУ

Стаття присвячена дослідженню культурної компетентності перекладача та етнокультурного компонента слова. Розкрито питання важливості комунікативної функції тексту у пошуку певних відповідників у різних мовах та культурах (на прикладі німецьких та українських фразеологізмів).

Ключові слова: *культурна компетентність перекладача, етнокультурний компонент слова, комунікативна функція тексту, пошук відповідників.*

The article is devoted to the study of the translator's cultural competence and the ethnocultural component of the word. The issue shows the importance of the communicative function of the text in the search for certain equivalents in different languages and cultures (on the example of German and Ukrainian phraseologisms).

Key words: *cultural competence of the translator, ethnocultural component of the word, communicative function of the text, search of the equivalents.*

Виникнення лінгвокраїнознавчої теорії слова та відокремлення від лінгвокраїнознавства лінгвокультурології зумовили підвищений інтерес до національно-культурного компонента слова та фразеологізму. В сучасному перекладознавстві також наголошується на необхідності «культурної компетентності» перекладача (Г. Ганзен [2], М. Снелл-Хорнбі [5], Г. Вітте [6] та інші).

Особливо яскраво національний колорит проявляється у ФО з етнокультурним компонентом. Етнокультурний компонент – це компонент, що відображає різні аспекти культури як національної, так і субкультур та вбирає елементи культур інших народів (Н.В. Любчук [1]).

Етнокультурний компонент семантики фразеологізмів може виявлятися на трьох різних рівнях плану змісту фразеологізмів: 1) у значенні окремих лексичних компонентів фразеологізму; 2) у сукупному фразеологічному значенні сталого словосполучення; 3) у прямому значенні словесного комплексу, в якому відображається соціально-культурна ситуація, що лежить в основі образно-переносного значення фразеологізму.

Хоча німецькі та українські фразеологічні одиниці (далі – ФО) з етнокультурним компонентом мають однакові джерела походження, одне й те саме джерело викликало до життя різні за семантикою ФО, за винятком запозичень та збігів. Це привело до того, що відповідником фразеологізму з може бути фразеологізм з етнокультурним компонентом, що виник з іншого джерела, або фразеологічна одиниця, взагалі не пов'язана з етнокультурним фактором.

Випадки, коли одне й те саме джерело викликало до життя різні за образом, але однакові за семантикою вислови, надзвичайно рідкісні.

Семантична структура ФО складна і включає різні компоненти, а саме: предметно-логічний, граматичний та конотативний. Останній компонент має складну структуру та включає емотивно-оцінний, функціонально-стилістичний, мотиваційний та культурологічний підкомпоненти.

Для сучасного перекладознавства вирішальною є комунікативна функція тексту (Д. Хеніг [3], П. Куссмауль [4] та інші), а не проста заміна окремих мовних знаків їхніми відповідниками відповідного мовного рівня. Крім того, слід враховувати як національно-культурне забарвлення самої ФО та її відповідника, так і те, для якого культурного середовища здійснюється переклад. Культурна компетентність передбачає високий ступінь соціалізованості та інтеркультурованості перекладача, що допомагає йому вільно комунікуватися у сучасному полікультурному світі.

Інтеграція фразеологізмів у контекст веде до актуалізації фразеологічного та прямого значення виразу. Аналіз співвідношення типологічних зв'язків та національно-культурного підґрунтя ФО-відповідників та аналіз функціонування ФО в конкретному контексті дозволить виробити пропозиції щодо способів перекладу фразеологізмів.

Порівняльно-перекладацький аналіз проводиться в кілька етапів. Першим етапом є вирівнювання ступеня вивчення об'єкта аналізу. Для дослідження системних зв'язків у сфері фразеології (синонімія, антонімія, полісемія, омонімія) вимагають детальнішого аналізу. При перекладі ФО з етнокультурним компонентом необхідно враховувати, що у них є національно-культурні відповідники, пошук яких зумовлює необхідність проникнення за межі їх семантичного значення та використання позамовної інформації. Тому нам потрібна певна перекладацька інтерпретація тексту. Збереження у тексті при перекладі кліше, метафор, цитат та фразеологізмів стає все більше складним завданням для перекладача.

Між тим, перекладач має бути посередником не лише між мовами, а й між різними культурами. Тому він повинен розрізняти і враховувати як особливості культурного середовища, в якому функціонує оригінал, так і те, для якого культурного середовища створюється переклад.

У сучасній лінгвістиці за останні роки постало питання про необхідність проведення порівняльного аналізу різних мов з погляду перекладознавства та створення двомовних лінгвокраїнознавчих словників та словників універсальї.

Також метою різних методичних рекомендацій, що використовуються для підготовки перекладачів є удосконалення навичок перекладу загального змісту та суттєвих деталей тексту; аналізу та реферування соціально-культурної літератури; володіння усною монологічною і діалогічною мовою; перекладу з іноземної мови на рідну та з рідної на іноземну текстів країнознавчого та суспільно-політичного змісту.

Література:

1. Любчук Н. В. (1998) Проблеми еквівалентності та перекладу фразеологізмів, пов'язаних із традиціями та звичаями (на матеріалі української та

німецької мов) // Вісник Київського ун-ту ім. Т.Шевченка. Іноземна філологія. – К. : Вид. центр «Київський ун-т». – Вип. 27. – С. 21–23.

2. Hansen G. (1998) Die Rolle der fremdsprachlichen Kompetenz. Handbuch Translation. – Tübingen : Stauffenburg Verlag. – S. 341–343.

3. Hönig D., Kußmaul P. (2016) Strategie der Übersetzung: Ein Lehr- und Arbeitsbuch. – Tübingen : Gunter Narr Verlag. – 172 S.

4. Kußmaul P. (1998) Philologische Texte. Handbuch Translation. – Tübingen : Stauffenburg Verlag. – S.235–236.

5. Snell-Hornby M. (2008) Kontrastive Linguistik. Handbuch Translation. – Tübingen : Stauffenburg Verlag. – S. 66–70.

6. Witte H. (2008) Die Rolle der Kulturkompetenz. Handbuch Translation. – Tübingen : Stauffenburg Verlag. – S. 345–348.

УДК 796

РОЗВИТОК СПОРТИВНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Медведєва Л.М. – старша викладачка кафедри фізичного виховання МНАУ

У статті досліджено сучасний стан спортивної інфраструктури у сільській місцевості України, проаналізовано основні проблеми її розвитку та визначено перспективні напрями вдосконалення. Розглянуто взаємозв'язок між розвитком спортивної інфраструктури та формуванням здорового способу життя сільського населення. Запропоновано механізми фінансування та організаційного забезпечення розвитку спортивних об'єктів у сільській місцевості.

Ключові слова: *спортивна інфраструктура, сільська місцевість, здоровий спосіб життя, фізична активність, децентралізація, місцеві громади.*

Розвиток спортивної інфраструктури у сільській місцевості є важливим елементом формування здорового способу життя населення, збереження людського капіталу та забезпечення сталого розвитку аграрних територій. В умовах складних демографічних і соціально-економічних процесів у сільській місцевості України питання доступу до якісної спортивної інфраструктури набуває особливої актуальності.

Сучасний стан спортивної інфраструктури у сільській місцевості характеризується суттєвим відставанням від міських територій. За даними Міністерства молоді та спорту України, забезпеченість сільських територій спортивними спорудами у розрахунку на 10 тис. осіб становить лише 35% від нормативної, тоді як у містах цей показник сягає 70-80% [1]. Зокрема, на сільські території припадає лише близько 18% від загальної кількості спортивних споруд країни, при тому що сільське населення складає майже 30% населення України.

Ключовою проблемою є фізичний та моральний знос існуючих об'єктів спортивної інфраструктури. Дослідження Гордієнко С.Г. свідчать, що понад 60%